

UKA 2026/232

25/9-2026

Bo Martinsen

Uunga siunnersuut: Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat

(Peqqissutsimut inunnnullu Innarluutilinnut Naalakkersuisoq)

(Siullermeerineq)

Siunnersuummut qujanaq.

Inuk innarluuteqarnerminiinngisaannarpoq. Inuk kinaluunniit nammineq takorluugaqartarpoq, kissaateqartarpoq, piginnaasaqartarpoq, pisariaqartitsisarluilu. Tamanna pillugu inuit innarluutillit allatuulli inuunerminnut namminneq aalajangiisinnatitaassapput, ataatsimoornermut peqataasinnatitaassapput, naleqassusilimmillu aamma toqqissisimasumik inuuneqarsinnatitaassallutik.

Ataasiakkaat periarfissaannut killiliillutik akimmiffiit piiarnissaannut inuiaqatigiittut akisussaaffigaarput. Systemi nalaatsornerinnarmik sunik neqerooruteqarsinnaanersoq tapersersuinermit aallaaviussanngilaq. Inuk ikiortarialik aallaavigineqassaaq. Tamanna pillugu inatsisissatut siunnersuut manna pingaaruteqarpoq.

Pisinnatitaaffeqarnek aallaavigalugu periuseqarnek, FN-illu Inuit Innarluutillit pillugit isumaqatigiissutaanni ersarissumik tunngavissiineq Demokraatit tapersersorpaat. Naligiissitaanermik, nammineq aalajangiisinnaanermik, inuiaqatigiinnilu peqataanermik ukkataqarnek inatsisissatut siunnersuutip annertusimmagu pitsaasutut isigaarput. Pisariaqartumik tapersersuinerup oqallisigineqarneranit, eqqortumik tapersersuinerup oqallisigineqarnissaanut saqinnissarput pingaaruteqarpoq. Inuit marluk assigiimmik innarluutillit assigiinngilluinnartunik inuuneqarlutillu pisariaqartitsisinnapput. Tamanna pillugu ikorsiineq tunngavilersukkamik, ataasiakkaanullu nalilersuinermit aallaaveqartuaannassaaq.

Inuusuttunut innarluutilinnut inersimasunngornermut ikaarsaartunut pitsanngorsaait toqqissisimanerulersitsisussat aamma nuannaarutigaaqut. Inuusuttoq 18-iliiguni kiserngoruteriasaannginnissaanut malitseqartitsisarnek aalajangiisuusinnaavoq. Ikaarsaarnissaq piffissaagallartillugu aamma ilinniagaqarnissaq, suliffeqarnissaq, ineqarnissaq, timikkut aamma tarnikkut atugarissaarnissaq aamma sapinngisamik namminersorluni inuuneqarnissaq siunnerfigalugit pilersaarusiorneqartassaaq.

Qanigisaasup inummik innarluutilimmik paaqqutarinnissinnaanissaanut periarfissaq aamma pitsaasumik alloriarneruvoq. Inuit, ilaqutariillu ilaannut tamanna aaqqiissutissaassaaq toqqissisimanarnerpaaq, ataqqinarnerpaarlutik. Qanigisaasoq tapersersorteqartinnagu, isumannaallisaaffiginagulu pinnginnerussammat soorunalimi tamanna nammineq aalajangikkamik, atugassarititallu pitsaasut malillugit pissaaq.

UKA 2026/232

J.nr 00.00.00/26EM-LABU-00232

Qupp. 1

Najugaqarfik qaninnerullugu ulloq, unnuarlu neqeroorutiniq pilersitsinissamut periarfissat Demokraatit pitsaasutut aamma isigaat. Inuk annertuumik tapersorsorneqartariaqartillugu imaangilaq pineqartup ilaqtutaminut, oqaatsiminut, najukkamilu inuiaqatigiinnut ulluinnarni attaveqarnini immiini annaassagaa. Ilaat immikkut ittunik neqeroorutiniq, sumiiffinni tamani pilersinneqarsinnaanngitsunik sulii pisariaqartitsissapput. Kisianni suliatigut illersorneqarsinnaatillugu, aaqqiissutit angerlarsimaffinnut qaninnerusut sulissutigisassavagut.

Kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorfigitinnissap pinaveersaartinneqarnissaanik, iliuuseqarfigineqarnissaanillu inatsisissatut siunnersuutip ukkataqarnera aamma pingaaruteqarpoq. Inuit innarluutillit eqqugaaratarsinnaanerusinnaapput, kinguaassiuutitigullu kannguttaatsuliorfigineqarsimaneq oqaluttuariumaannerutissinnaavaat imaluunniit tusaaneqarnissartik aamma paasineqarnissartik ajornarnerutissinnaasarlugu. Tamanna pillugu ersiutit paasinissaannut, qisuariagasuarnissamut, ataasiakkaallu illersornissaannut sulisut ilisimasariaqakkanik ilisimasaqassapput. Nakuuserfigitissimanerup imaluunniit kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorfigitissimanerup kingorna kinaluunniit kisimiissanngilaq.

Tusarniaanerup takutippaa, inatsisissatut siunnersuutip pingaarnertut siunnerfia siammasissumik tapersorsorneqartoq. Pisinnaatitaaffiit, naleqassutsip, inatsisitigullu isumannaallisaaffigineqarnerup annertusineqarnissaanik anguniagaq kommunit, aaqquissuussisimanerit, suliatigullu ingerlatsisut tapersorsorpaat. Ilutigisaanik aningaasaqarneq, sulisunik ilinniarsimasunik amigaateqarneq aamma kommunit, peqqinnissaqarfiullu akornanni akisussaaffiit agguataarneqarnerat naleqquttumik ernumassutigineqarput. Ernumaatit taakkua pimoorunneqassapput, inatsisissatulli siunnersuutip pingaarutilimmik siunertaanik qalliissanngillat. Siullertut inatsit pitsaasoq ersarissumik, piviusorsiorpalaartumillu atortuulersitsinermik malitseqassasoq ersarissaapput. Kommunit ersarissunik ilitseruuteqassapput, sulisut pisariaqartunik piginnaasaqassapput, pisinnaatitsissutillu akuerisatta aamma isumalluutit pigineqartut akornanni ataqatigiittoqassalluni.

Tamanna pillugu suliat suliarineqartarnerini piginnaasanik qaffassaanissamut, digitaliserinngorsaananissamullu aningaasanik immikkoortitsisoqarniarnera pitsaavoq. Systemi digitaaliusoq ataatsimoorussaq pitsaanagerusumik tamakkiisumik isiginninnerunissamut, assigiissaarnerusumik suliat suliarineqartarnissaannut, innarluutilinnullu suliaasaqarfik pillugu ilisimasaqarnerunissamut tapertaasinnaavoq. Systemip sulisunut sakkusnaanissaa, innuttaasunullu pitsanngorsaataanissaa aalajangiisuuvoq.

Inatsisip atuutsilerneranik kingusinnerpaamik ukiut marluk qaangiunnerini inatsisip nalilersorneqarnissaa aamma isumatusaarsoraput. Pisinnaatitaaffiit inuit ulluinnanni ilumut malugineqarsinnaanersut, kommunit suliaasat suliarisinnaaneraat, aningaasaliinerillu naammannersut tassani misissussavagut. Ajornartorsiuteqartoq paasinarsissappat iliuuseqarnissatsinnut, iluarsiissuteqarnissatsinnullu piareersimassaagut.

Innarluutilinnut sulissaqarfimmi unammillernartut tamaasa inatsisissatut siunnersuutip matumap aaqqiiviginngilai. Kisianni inuit innarluutillit inuiaqatigiinni kikkut tamat assigalugit tunngaviusumik pisinnaatitaaffeqarlutik, neriuteqarlutik, periarfissaqarlutillu inuttut pineqarnissaannut pingaarutilimmik alloriarnissamut qaninnerulersippaatigut.

Tamanna pillugu Demokraatit inatsisissatut siunnersuut tapersorsorpaat, suliarlu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliami nangillugu suliarineqassasoq innersuussutigalugu.